

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-09-12

Ärendenummer SLK-2024-00791

Handläggare

Sara Thunberg

Telefon: 031-368 00 91

E-post: sara.thunberg@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag om inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 23 februari 2023 § 32 punkt 1, till miljö- och klimatnämnden om att föreslå hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna byggas upp och organiseras med ett liknande koncept som Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion inom budgetram, antecknas och förklaras fullgjort.
2. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 23 februari 2023 § 32 punkt 2, till miljö- och klimatnämnden om att utöver nuvarande resurser för kemikaliearbetet undersöka möjligheterna till extern finansiering för att möjliggöra inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg, antecknas och förklaras fullgjort.

Beskrivning av ärendet och stadsledningskontorets bedömning

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 23 februari 2023 § 32 fattades beslut om att ge miljö- och klimatnämnden två uppdrag. Dels att föreslå hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna byggas upp och organiseras med ett liknande koncept som Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion inom budgetram. Dels att utöver nuvarande resurser för kemikaliearbetet undersöka möjligheterna till extern finansiering för att möjliggöra inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg.

Miljö- och klimatnämnden beslutade den 27 augusti 2024, § 122 punkt 1 att föreslå kommunfullmäktige att de båda uppdragen ska förklaras fullgjorda. Nämnden beslutade i punkt 2 om att miljöförvaltningen får i uppdrag att i de kommande revisionerna inom miljöledningssystemet stärka stadens direkta och indirekta roll i arbetet mot skadliga kemikalier. Återredovisning av uppdraget till nämnden ska ingå som en del av befintlig uppföljning av miljörevisionerna.

Bakgrunden till uppdragen från kommunfullmäktige är en motion om att inrätta ett kemikaliecentrum som ska hjälpa stadens invånare och verksamheter att tillsammans nå målet om en hälsosam livsmiljö. Miljö- och klimatnämnden avstyrkte motionen den 30 augusti 2022 § 152. I tjänsteutlåtandet framkom det att miljöförvaltningen ställde sig positiv till att giftfri miljö får en högre prioritering och föreslog att få i uppdrag att undersöka inrättande av en funktion motsvarande den som finns för klimatomställning.

Vid tidpunkten för förvaltningens förslag om att få ett uppdrag om att inrätta en omställningsfunktion likt den för klimatet pågick arbetet med att utveckla Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion.

Miljö- och klimatnämnden rapporterar om att den huvudsakliga anledningen till att klimatomställningsfunktionen inte realiserades var att befintligt styrsystem ansågs ändamålsenligt. Nämnden gör samma bedömning som gällande en omställningsfunktion för en giftfri miljö. Nämnden hänvisar till att staden genom miljö- och klimatprogrammet och anvisningen för det systematiska miljöarbetet har den styrning som krävs inom giftfri miljöarbetet. Eftersom behovet av en annan typ av styrning inom arbetet med giftfri miljö inte bedöms finnas, är det inte heller aktuellt att undersöka möjligheten till extern finansiering för en omställningsfunktion.

Stadsledningskontoret konstaterar att miljö- och klimatnämnden har svarat på kommunfullmäktiges båda uppdrag gällande förslag om hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna organiseras och byggas om på ett arbetssätt liknande klimatomställningsfunktionen och extern finansiering av funktionen. Nämnden varken arbetar med klimatomställningsfunktionen längre eller förespråkar att en giftfri miljö ska organiseras på ett liknande sätt som klimatomställningsfunktionen. Stadsledningskontoret gör samma bedömning som nämnden och föreslår att kommunfullmäktiges båda uppdrag förklaras fullgjorda.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 23 februari 2023 § 32
2. Miljö- och klimatnämndens handlingar 27 augusti 2024 § 122

Magnus Andersson

Eva Hessman

Ekonomidirektör

Stadsdirektör

Motion av Helena Norin (MP) och Karin Pleijel (MP) om att inrätta ett kemikaliecentrum

§ 32, 0381/22

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att föreslå hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna byggas upp och organiseras med ett liknande koncept som Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion inom budgetram.
2. Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att utöver nuvarande resurser för kemikaliearbetet undersöka möjligheterna till externa finansiering för att möjliggöra inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg.
3. Den av Helena Norin och Karin Pleijel väckta motionen anses i övrigt besvarad.

Tidigare behandling

Bordlagt den 26 januari 2023, § 38.

Handling

2023 nr 6.

Protokollsutdrag skickas till

Miljö- och klimatnämnden
Nämnden för inköp och upphandling
Stadsfastighetsnämnden (lokalnämnden)

Dag för justering

2023-03-07

Vid protokollet

Sekreterare

Lina Isaksson

Ordförande

Aslan Akbas

Justerande

Håkan Eriksson

Justerande

Margareta Broang

Justerande

Lisbeth Sundén Andersson

§ 122 Dnr MKN-2023-10121

Återrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag till miljö- och klimatnämnden om omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg

Beslut

1. Miljö- och klimatnämnden skickar tjänsteutlåtandet till kommunfullmäktige som avrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag den 23 februari 2023 § 32 till nämnden om att ”föreslå hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna byggas upp och organiseras med ett liknande koncept som Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion inom budgetram” samt ”utöver nuvarande resurser för kemikaliearbetet undersöka möjligheterna till extern finansiering för att möjliggöra inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg”, och föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget fullgjort.
2. Miljö- och klimatnämnden ger miljöförvaltningen i uppdrag att i de kommande revisionerna inom miljöledningssystemet stärka stadens direkta och indirekta roll i arbetet mot skadliga kemikalier. Återredovisning av uppdraget ska ingå som en del av befintlig uppföljning av miljörevisionerna.

Tidigare behandling

Den 18 juni 2024 § 102 bordlade miljö- och klimatnämnden ärendet till nämndsammanträdet den 27 augusti 2024.

Handlingar

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-06-07.

Tilläggsyrkande från MP, S och V.

Yrkanden

Karin Pleijel (MP) med instämmande av SD och C yrkar bifall till förvaltningens förslag och tilläggsyrkandet från MP, S och V.

Handlingar skickas till

Kommunfullmäktige

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-08-27

Dag för justering

2024-08-30

Vid protokollet

Sekreterare

Sara Alander

Ordförande

Karin Pleijel (MP)

Justerande

Tomas Holst (D)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2024-08-30.

Tilläggsyrkande om att stärka arbetet med ett giftfritt Göteborg

Förslag till beslut

I miljö- och klimatnämnden:

1. Miljöförvaltningen får i uppdrag att i de kommande revisionerna inom miljöledningssystemet stärka stadens direkta och indirekta roll i arbetet mot skadliga kemikalier. Återredovisning av uppdraget ska ingå som en del av befintlig uppföljning av miljörevisionerna.
2. I övrigt bifall till tjänsteutlåtandet

Yrkandet

Enligt beslut i kommunfullmäktige så är alla stadens verksamheter ansvariga för att ha ett systematiskt miljöarbete. Det innebär ständig förbättring och där ingår arbete med att minska användningen av kemikalier. Farliga kemikalier ska fasas ut och miljöer där barn vistas är extra prioriterade eftersom barn är extra känsliga.

Kommunfullmäktige gav som svar på en motion om att inför ett kemikaliecentrum, miljö- och klimatnämnden i uppdrag att i stället införa en kemikalieomställningsfunktion. I tjänsteutlåtandet föreslår nu miljöförvaltningen att *inte* införa den kemikalieomställningsfunktion som förvaltningen själva tidigare föreslagit som en möjlighet för att stärka arbetet för ett giftfritt Göteborg. I stället hänvisas till befintlig styrning. Vi ser att staden behöver göra mer inom kemikalieområdet för att nå miljömålet "Människan" i miljö- och klimatprogrammet. Uppföljning visar att vi är långt ifrån att nå målen och att flera av stadens nämnder ännu inte har implementerat miljöledningssystemet. För att stärka det interna arbetet vill vi att Miljöförvaltningen uppmärksammar stadens direkta och indirekta roll för kemikaliearbetet vid kommande miljörevisioner. Ett exempel på indirekt roll är de förvaltningar som har extern påverkan genom att de specificerar krav vid upphandlingar eller konsumentkontakter med prioritering på de verksamheter som ännu inte har ett systematiskt miljöarbete enligt stadens miljöledningssystem och miljöer där barn vistas.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-06-07

Diarienummer 2023-10121

Handläggare

Haleh Bohlén

Telefon: 031-368 38 06

E-post: haleh.bohlen@miljo.goteborg.se

Återrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag till miljö- och klimatnämnden om omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden skickar tjänsteutlåtandet till kommunfullmäktige som avrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag den 23 februari 2023 § 32 till nämnden om att ”föreslå hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna byggas upp och organiseras med ett liknande koncept som Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion inom budgetram” samt ”utöver nuvarande resurser för kemikaliearbetet undersöka möjligheterna till extern finansiering för att möjliggöra inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg”, och föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget fullgjort.

Sammanfattning

Miljö- och klimatnämnden fick uppdraget av kommunfullmäktige den 23 februari 2023 § 32 att ”föreslå hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna byggas upp och organiseras med ett liknande koncept som Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion inom budgetram”. Miljö- och klimatnämnden fick även uppdraget att ”utöver nuvarande resurser för kemikaliearbetet undersöka möjligheterna till externa finansiering för att möjliggöra inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg”.

Miljöförvaltningen har undersökt möjligheten att inrätta en funktion motsvarande den som diskuterades för klimatomställning. Miljöförvaltningen gör samma bedömning som gällande klimatomställningsfunktionen, att Göteborgs Stad, genom miljö- och klimatprogrammet och anvisningen för det systematiska miljöarbetet omfattar den styrning som krävs.

Bedömning ur ekonomisk dimension

För att Göteborgs Stad ska kunna nå målet om giftfri miljö i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram, krävs att arbetet som utgår ifrån stadens styrmodell och lagkrav prioriteras och resursätts högre av stadens verksamheter. Detta kommer medföra ökade kostnader för stadens nämnder och styrelser. Samtidigt bidrar arbetet till minskade kostnader för stadens nämnder och styrelser tack vare förbättrad arbetsmiljön och hälsa för kommunens anställda, liksom till minskade samhällsekonomiska kostnader tack vare göteborgarnas förbättrade hälsa.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningens bedömning ur ekologisk dimension beskrivs under rubriken Förvaltningens bedömning nedan.

Bedömning ur social dimension

Arbetet med att nå målet om giftfri miljö i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram bidrar på olika sätt till en positiv inverkan på den sociala dimensionen. Ett exempel är arbetet med att minska skadliga ämnen kopplat till stadens fastigheter och lokaler. Målet i programmet utgår från Göteborgs yngsta invånare eftersom barn är särskilt sårbara för kemiska substanser och har rätt till en uppväxt i giftfria miljöer. Av detta skäl är bland annat arbetet att minska skadliga ämnen i förskolor och skolor prioriterat.

Ärendet

Kommunfullmäktige har gett miljö- och klimatnämnden i uppdrag den 23 februari 2023 § 32 att ”föreslå hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna byggas upp och organiseras med ett liknande koncept som Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion inom budgetram”.

Miljö- och klimatnämnden fick även i uppdrag att ”utöver nuvarande resurser för kemikaliearbetet undersöka möjligheterna till externa finansiering för att möjliggöra inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg”.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och klimatnämnden fick motionen om att inrätta ett kemikaliecentrum, som skulle hjälpa stadens invånare och verksamheter att tillsammans nå målet om en hälsosam livsmiljö, på remiss från kommunstyrelsen. Miljö- och klimatnämnden avstyrkte motionen om att inrätta ett kemikaliecentrum i Göteborg den 30 augusti 2022 § 152. Miljöförvaltningen ställde sig positiv till att giftfri miljö får en högre prioritering och föreslog därför i tjänsteutlåtandet att få i uppdrag att undersöka inrättande av en funktion motsvarande den som finns för klimatomställning.

Miljö- och klimatnämnden fick uppdraget av kommunfullmäktige den 23 februari 2023 § 32 att ”föreslå hur arbetet för en giftfri miljö skulle kunna byggas upp och organiseras med ett liknande koncept som Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion inom budgetram”. Miljö och klimatnämnden fick även i uppdrag att ”utöver nuvarande resurser för kemikaliearbetet undersöka möjligheterna till externa finansiering för att möjliggöra inrättandet av en omställningsfunktion för ett giftfritt Göteborg”.

Förvaltningens bedömning

Miljöförvaltningen har undersökt möjligheten att inrätta en funktion motsvarande den som diskuterades för klimatomställning men som inte realiserades. Vid tidpunkten för förvaltningens förslag om att få ett uppdrag om att inrätta en omställningsfunktion likt den för klimatet pågick utvecklingen av vad Göteborgs Stads klimatomställningsfunktion skulle bli. Under vinter 2023 blev rapporten klar som beskriver upplägget för det strategiska utvecklingsarbetet¹. Den huvudsakliga anledningen till att klimatomställningsfunktionen inte realiserades var att befintligt styrsystem ansågs ändamålsenligt. Däremot konstaterades behov av att förstärka flera delar av den befintliga styrningen liksom behov av att utveckla ett strategiskt kunskapsunderlag - klimatomställningsstrategin.

Miljöförvaltningen gör samma bedömning som gällande klimatomställningsfunktionen, att Göteborgs Stad, genom miljö- och klimatprogrammet och anvisningen för det systematiska miljöarbetet har den styrning som krävs inom giftfri miljö-arbetet. Eftersom behovet av en annan typ av styrning inom arbetet med giftfri miljö inte bedöms nödvändig konstaterar förvaltningen att det inte är aktuellt att undersöka möjligheten till extern finansiering för en omställningsfunktion.

Göteborgs Stads miljöarbete styrs bland annat via miljö- och klimatprogrammet och dess implementering i respektive nämnd och styrelse och bygger därmed på stadens övergripande styrmodell. När det gäller kemikaliearbetet ska stadens verksamheter utgå

¹ [Rapport 2023:15 Göteborgs Stads strategiska klimatomställningsarbete 2020–2023 \(goteborg.se\)](https://www.goteborg.se/rapport-2023-15-goteborgs-stads-strategiska-klimatomstallningsarbete-2020-2023)

från målen som fastställts i programmet och säkerställa att de har ett systematiskt arbete i linje med miljöledningssystemets anvisning samt se till att det finns kompetens liksom ekonomiska och personella resurser för att driva det arbetet. Detta innebär att alla stadens förvaltningar och bolag behöver, i olika omfattning, bedriva ett förebyggande och systematiskt kemikaliearbete för att kunna reducera användningen av skadliga ämnen.

För arbetet med giftfri miljö är följande styrning relevant:

- Miljö- och klimatprogrammet² med miljömålet för Människan – *Göteborgarna har en hälsosam livsmiljö* och delmålet *Göteborgs Stad minskar användningen av skadliga ämnen* utgör grunden för styrningen av stadens arbete med giftfri miljö.
- Stadens gemensamma miljöledningssystem³, som är det ena verktyget för framdrift i miljö- och klimatprogrammet ska säkerställa att alla förvaltningar och bolag inom staden skapar förutsättningar, planerar, genomför, följer upp och förbättrar sina insatser och arbetsmetoder. Med hjälp av ledningssystemet kan förvaltningar och bolag sätta rätt mål och åtgärder för att arbeta med hur de bidrar till att minska sin miljöpåverkan kopplat till giftfri miljö.
- Strategierna är det andra verktyget för framdrift i miljö- och klimatprogrammet. Strategierna är avgörande för arbetet inom giftfri miljö då de fångar utmaningar som är centrala och vars lösningar kräver ett stadenövergripande perspektiv. Oftast kräver även dessa lösningar att samverkan sker mellan förvaltningar och bolag samt andra aktörer i Göteborg. Vid genomförande av åtgärder och överkomna hinder leder det till att takten ökar och nödvändig omställning sker.
- Lagstiftning. Två grundläggande delar inom kemikalielagstiftningen inom EU och Sverige är REACH-förordningen⁴ och CLP-förordningen⁵. När det gäller Göteborgs Stads ansvar som verksamhetsutövare och arbetsgivare ska staden även följa Miljöbalkens och arbetsmiljölagstiftningens krav gällande kemikaliehantering.

Peter Berntsson

Marcus Jahnke

Tillförordnad direktör

Avdelningschef

² [Miljö- och klimatprogrammet - Miljö och klimat Göteborg 2030 - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](https://www.goteborg.se/om-goteborg/plan-program-och-strategi/miljo-och-klimatprogrammet)

³ [Göteborgs Stads systematiska miljöarbete - Miljö och klimat Göteborg 2030 - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](https://www.goteborg.se/om-goteborg/plan-program-och-strategi/miljo-och-klimat-goteborg-2030)

⁴ EU:s kemikalielagstiftning Reach-förordningen innehåller regler för registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier.

⁵ EU:s CLP-förordning innehåller regler för klassificering, märkning och förpackning av kemiska produkter.